

Petr Kupka

Role mafií v konsolidaci italských zločineckých struktur Sacra Corona Unita, Basilischi a Banda della Magliana¹

Abstract

The main objective of the submitted paper is to clarify the consequences of the creation, existence and development of less known Italian criminal structures of Sacra Corona Unita and Basilischi. I put special emphasis on the regional context and the role of large-scale 'Ndrangheta and Camorra criminal mafia systems and the formation of these organizations. In the second part of the paper, the Italian organized crime issue is outlined from a less structurally sophisticated aspect – the criminal structure of Banda della Magliana. The importance of the second section results not from the existence of this organized criminal structure per se, but from the socio-political role this group kept during the 1970s and 1980s. The paper is structured into three main chapters, which reflect three circles of exposition of the issue of the “unknown mafia” – i.e. the regional context, the influence of large criminal systems on their formation and the summary of their development and activities.

Key words: organized crime, Italy, criminal system, mafia, political-criminal nexus

1) Příspěvek vznikl v rámci řešení projektu „Metody predikce dlouhodobého geopolitického vývoje střední Evropy“ (VF20102015005), financovaného Ministerstvem vnitra České republiky.

1. Úvod

Italský organizovaný zločin je obvykle ztotožňován s pojmy mafie, camorra, 'ndrangheta, které odkazují ke zločineckým systémům a organizacím vzniklých na území dnešní Sicílie, Kalábrie a Kampánie. I na základě pravidelných výročních zpráv Direzione nazionale antimafia (DNA) však můžeme identifikovat minimálně pět organizací mafiánského typu² a celou řadu dalších, vzájemně organizačně neprovázaných, zločineckých struktur.³

2) *Organizace mafiánského typu je italským zákonem 416-bis o organizaci mafiánského typu myšlena organizace, která využívá hrozbu zastrašování jako systém závazku podmíněného podřízením a mlčením o spáchání zločinu. Takový zločin má sloužit k dosažení přímé či nepřímé kontroly nad ekonomickými aktivitami, vydáváním povolení, veřejnými službami a zakázkami, které organizaci zajišťují profit a nespravedlivé výhody vůči ostatním subjektům. Zločin u organizace tohoto typu může sloužit i k potlačování svobodného volebního práva nebo k nedovolenému obstarání volebních hlasů (Camera dei Deputati Parlamento Italiano: Art. 416-bis, codice penale – Associazione di tipo manoso, http://www.camera.it/_bicamerale/leg15/commbicantimafia/files/pdf/art_416bis.pdf, 9. 9. 2014). Právní norma však nemůže z podstaty věci reflektovat všechny diskurzy o italské mafii. Paoli (2004) například identifikuje čtyři následující diskurzy: mafie jako organizovaný zločin, mafie jako tajná společnost, mafie jako zločinecká asociace a mafie jako individuální životní postoj a jednání. V následujícím příspěvku mafii chápu jako významový tvar pro označení organizovaných zločineckých aktivit spojených s jednotlivými italskými regiony. Jinými slovy, mafii je to, co je za mafii v daném regionu označeno. V případě Sicílie jde o mafii nebo o označení Cosa Nostra, v případě Kalábrie a Kampánie o označení 'ndrangheta, respektive camorra. Vzhledem k široké paletě skupin, aktivit a jejich vzájemných vztahů, pro jejichž analýzu zde není prostor, využívám v textu pojem „kriminální systém“, který má poukázat na fakt, že efekty těchto vztahů jsou považovány za zločinné. Zároveň mě však tento termín „osvobozuje“ od využívání diskurzivních schémat (viz Paoli 2004), které se s mafii pojí. Z podobného důvodu používám u termínů 'ndrangheta a camorra malá počáteční písmena. Budou-li tyto termíny v příspěvku zmíněny, pak nikoli jako označení konkrétní organizace, ale jako signifikant právě souboru vztahů mezi různými skupinami a aktivitami v jednotlivých regionech.*

3) *DNA (2012): Relazione annuale sulle attività svolte dall'Procuratore nazionale antimafia e dalla Direzione nazionale antimafia noneché sulle dinamiche e strategie della criminalità organizzata di tipo mafioso nel periodo 1° luglio 2011 – 30 giugno 2012, http://www.stampoantimafioso.it/wp-content/uploads/2013/01/DNA_Dicembre-20121.pdf, 9. 9. 2014.*

O sicilské mafii, často označované jako Cosa Nostra, byla v České republice publikována celá řada knih a statí většinou zahraniční provenience,⁴ případně byla zmiňována v původních českých publikacích jako typický předchůdce toho, co dnes označujeme jako organizovaný zločin.⁵ S tím, jak se mafie stávala čím dál tím více pop-kulturním fenoménem, sdílené mýty o jejich aktivitách se staly symbolem a často i explanačním faktorem problematického vývoje jižní Itálie. Camorra byla veřejnosti včetně té české objevená zejména díky vydání knihy Roberta Saviana Gomorra (2008), která poukázala na šíři a hloubku průsaku moci jednotlivých klanů camorra nejen do regionu Kampánie, ale i do zbytku Itálie. S upíráním pozornosti na procesy s organizací Cosa Nostra v 90. letech a s veřejným pohoršením nad mocí klanů camorra po roce 2000 však v pozadí rostl vliv a síla kalábrijského zločineckého systému 'ndrangheta. V České republice můžeme zachytit útržkovité zmínky o existenci mocné kalábrijské sítě od r. 1993⁶, první ucelenou publikací v českém jazyce byl překlad parlamentních zpráv o boji s touto organizací (Forgione 2010), v ojedinělém případě také kapitola v knize zabývající se organizovaným zločinem v globálním měřítku (Sergi a Kupka 2013).

Jak již bylo uvedeno výše, oficiálně se hovoří o existenci 5 organizací/systémů mafiánského typu. Výše uvedené tři doplňuje apulijská Sacra Corona Unita (SCU) a v českém prostředí pravděpodobně nejméně známá organizace Basilischi původem z Basilicaty. V českých médiích se o SCU poměrně překvapivě objevila celá řada útržkovitých zpráv, zejména ve vztahu k dění na Balkánském poloostrově v 90. letech 20. století.⁷ V populárně naučných a akademických textech se o SCU hovoří výjimečně (např. Lane 2010), o organizaci Basilischi pak až na ojedinělou zmínku prakticky vůbec (Lokajová a Ranostajová 2006). Italský organizovaný zločin však nejsou jen mafie, ale i klasické zločinecké struktury fungující na bázi klasické příležitosti (Kleemans a de Poot 2008). V síti obchodu s ilegálními či legálními, ale ilegálně přepravovanými komoditami, plní funkci distribučních uzlů v oblastech, kde mafie postrádá své zázemí. Na rozdíl od mafie nelze tyto struktury považovat za sociální systémy sui generis. Jejich reprodukce nezávisí na vnitřní organizaci, ale na existenci ekonomických a sociálních příležitostí, které jsou kontinuálně či sekvenčně využívány. Jinými slovy hovoříme o lokálním specifickém prostředí, které často označujeme jako „podsvětí“. Tradice a moc nad kontrolou specifických trhů je v tomto prostředí upevňována prostřednictvím přísunu dodávek komodit, se kterými zde může být obchodováno. „Velké mafie“ do těchto trhů vstupují právě

4) Z novějších publikací např. Dickie (2009). Části o sicilské mafii jsou k nalezení také např. u Reski (2010) nebo Lane (2010) apod.

5) Z řady publikací např. Němec (2003), Nožina (2003) nebo Lokajová a Ranostajová (2006).

6) První zmínka o kalábrijské mafii viz Zatčení mafiánů, Rudé právo, 24. 3. 1993.

7) První zmínka o SCU viz Soupeření o nástupnictví v mafii, Rudé právo, 29. 6. 1993.

jako dodavatelé těchto komodit, jako mediátoři konfliktů, případně legitimizují vstup nového aktéra na daný trh. Klasickým příkladem výše charakterizované zločinecké struktury je Mala del Brenta (Brentské podsvětí), označení pro zločineckou síť v regionech Benátsko, Furlandsko – Julské Benátsko a Emilia Romagna nebo Banda della Magliana (Banda z ulice Magliana), která působila na území Říma a jejíž odkaz dodnes tvoří jádro římského podsvětí.

Hlavním cílem tohoto textu tedy je objasnit okolnosti vzniku, existence a vývoje méně známých zločineckých struktur SCU, Basilischi, přičemž důraz bude kladen na regionální kontext a zejména pak na roli velkých zločineckých systémů mafia, 'ndrangheta a camorra při jejich utváření. Zároveň bude ve druhé části práce nastíněna problematika italského organizovaného zločinu z hlediska jeho méně strukturálně sofistikovanější stránky. Ta bude ilustrována kapitolou zabývající se zejména zločineckou strukturou Banda della Magliana. Důležitost této části nevyplývá z existence organizované zločinecké skupiny per se, ale spíše ze společensko-politické role, kterou tato skupina v období na přelomu 70. a 80. let sehrála.

Z hlediska povahy práce je práce strukturována do 3 kapitol, které odrážejí tři kružnice výkladu problematiky „neznámých mafií“ – regionální kontext, vliv působení velkých zločineckých systémů na jejich existenci a shrnutí vývoje jejich struktury a aktivit.

2. Apulie: Oreciette, pizzica a kontraband

Apulie, region rozkládající se na jihovýchodě Itálie, není znám pouze svými typickými těstovinami (oreciette), jednou z originálních variant tance tarantella (pizzica), ale z kriminologického hlediska je podstatný také jako teritorium, které bylo od 70. let využíváno jako brána ilegálních komodit proudících na italský a dále na evropský trh zejména z bývalé Jugoslávie, Albánie a Řecka. Z hlediska společenského i hospodářského rozvoje jde o nejrozvinutější region jižní Itálie. Regionu se často přezdívá „Kalifornie jižní Itálie“ (např. Laudisa 1982) prezident regionu Nichi Vendola⁸ pak o Apulii hovoří jako o středomořské anomálii, která se projevuje nejen dobrými ekonomickými ukazateli, ale i vztahem ke státu, legalitě a demokratickým principům. Z historického hlediska je úspěšný hospodářský i společenský vývoj Apulie dán mimo jiné tím, že místní feudálové, na rozdíl od zbytku bývalého Království dvojí Sicílie, žili přímo v regionu, čímž byla zajištěna plynulejší hospodářská produkce a nebylo také nutno využívat najaté správců a strážce sadů, vinic a dalších zemědělských výrobních oblastí, z nichž se například na Sicílii vyvinula tajná společenství mafie (srov. Lupo 2009, 31–141).

Svým ekonomickým profilem a neexistencí mafie podobné té sicilské, kalábrijské či kampánské se Apulie na sklonku 70. let stala zájmovým regionem, o jehož

kontrolu právě tyto zločinecké struktury usilovaly. Dynamiku do té doby spíše statickému zájmu jednotlivých zločineckých systémů udala tehdy expandující organizace Nuova Camorra Organizzata (NCO) Raffaela Cuttola, která koncem 70. let byla v Kampánii ústřední nositelkou rituálních principů systému camorra (např. Barbagallo 2011).

Jedním z hlavních důvodů expanze původně regionálních zločineckých systémů do zbytku Itálie včetně Basilicaty bylo využívání legislativy umožňující přesun osob, které byly odsouzené za příslušnost k mafii, do vzdálenějších regionů. Tato legislativa, známá také jako soggiorno obbligato, institucionalizující vyhoštění osob ze své domoviny má svůj původ ve fašistické Itálii, která zákon využívala k odsunu politických oponentů. Její aplikace na členy mafie měla zamezit potenciálu mafie rekrutovat nové členy a rozšiřovat v postižených regionech dále své kontakty a vliv. To však mělo významný nezamýšlený důsledek – mafiosi umístění do nápravných zařízení v regionech, které neměly hlubší zkušenost s mafií, používali mezi ostatními vězni respektu a úcty, což vytvořilo pro jednotlivé zločinecké systémy ideální prostředí pro distribuci svých zájmů v dosud nekontrolovaných oblastech (Zampogna 2013, 845–847).

To byl případ i NCO, která na přelomu 70. a 80. let, v touze propojit západní a východní pobřeží pro plnou kontrolu především obchodu s cigaretami, sjednotila dosud roztržštěné zločinecké skupiny v okolí poloostrova Gargano a města Foggia, ekonomického a administrativního centra severní Apulie. Vznikla organizace známá jako Nuova Camorra Pugliese (NCP; Nová apulijská Camorra). Kariérní zločinci vycházející z apulijských nápravných zařízení měli v zásadě dvě možnosti jak pokračovat ve zločinu – přidat se na stranu Raffaela Cuttola, nebo jít proti němu.

Nejenom ti, kteří nepodlehli mýtu o Cuttolovi, který si nechával říkat „profesor“ a sám sebe vnímal především jako osobu, která ukazuje zločincům životní směr a zajišťuje jim práci a sociální výhody po návratu z vězení, byli mobilizováni Giuseppe Roggolim. Roggoli získal v roce 1978 ve vězení v Ascoli Piceno (prostřednictvím Carmine Alvara, bossa 'ndranghetistického klanu Alvaro ze Sinopoli a Cosoleta) hodnost santista od bossa jednoho z nejmocnějších kalábrijských klanů z Rosarna Umberta Bellocca (Gratteri a Nicaso 2006, 155), což mu umožnilo přeskočit jinak důsledně dodržovanou hierarchii 'ndranghety. S tímto posvěcením mohl založit organizaci, která stála v opozici proti NCP. 24. prosince 1981 (některé zdroje uvádí 1. května 1983) vzniká na rituálech a symbolech staré 'ndranghety organizace Sacra Corona Unita. Z etymologického hlediska název odrážejí „pokřtění“ jednotlivých členů mafie do zločineckého stavu (sacra), jejich funkci spojovacích článků tvořící růženec (corona) a vnitřní kohezi vyplývající z tohoto vzájemného spojení (unita) (Camarca et al. 2013, 792).

Začátkem 80. let tedy byla Apulie „mafiaizována“ – ze severu se prosazovala camorra prostřednictvím NCP, z jihu, z oblasti Salento, odkud Rogoli pochází, pak 'ndrangheta kontrolující aktivity SCU. Ani jedna z organizací však nikdy nezískala celou Apulii pod kontrolu. Právě naopak, obě organizace získaly pouze omezený vliv a jako takové nikdy neměly sílu ovládnout ilegální obchody v celé Apulii. Ve větších městech

8) VENDOLA, Nichi (2011): *In La Quarta Mafia, Lucarelli Racconta*, 3. 1. 2011 (video dostupné na <https://www.youtube.com/watch?v=xGJkCbqCA>, 1. 9. 2014).

totiž existovala celá řada tradičních vlivných klanů, které nebyly spojeny v širší organizaci nebo síť, ale disponovaly vlivem a tradicí, kterou NCP a SCU postrádaly.

Na druhou stranu je ovšem třeba říci, že ilegální aktivity na „patě“ Itálie (osa Brindisi-Mesagne-Lecce-Otranto) patřila výhradně SCU. Její vliv kulminoval na přelomu 80. a 90. let 20. století. Tedy v období, kdy se na druhém břehu Jaderského moře schylovalo k občanské válce a kdy všechny potenciální konfliktní strany potřebovaly finance pro svůj osvobozenecový boj. Zbraně, cigarety, drogy, ale i lidé se stali pro obě strany Jaderského moře výnosným artiklem. V polovině 90. let činil výnos z ilegálních aktivit údajně necelou polovinu výnosu provincie Brindisi. Zejména do obchodu s cigaretami bylo zapojeno více než 5 tisíc rodin. Ze zločinu se stala neformální sociální norma, kterou do jisté míry tolerovaly i bezpečnostní složky. Apulie sloužila i jako překladističtě obchodu s narkotiky (jako uzel na trase ze Středního a Blízkého východu nebo jako cílová destinace z Kalábrie) (Fiasco 2000; Ruotolo 1994).

Struktura SCU čítala na svém vrcholu cca 50 klanů o celkovém počtu přibližně 1600 členů, i když není jasné, které klany do struktury SCU byly započítávány a které ne. Jak bylo již naznačeno výše, struktura apulijského zločineckého milieu byla až do začátku 80. let rozříštěná. I při založení značky SCU ale nelze hovořit o organizaci založené na vertikále moci. Právě naopak. Díky angažmá kalábrijských exponentů mafie při vzniku SCU, kteří organizaci předali know-how v oblasti řízení zločineckých aktivit, SCU fungovala a dodnes funguje jako horizontální síť rodin, které spojovaly především obchodní aktivity, přísaha a vzájemný respekt. Vliv SCU málokdy přesáhl hranice regionu Brindisi a například největší město Apulie Bari, navzdory vzájemným obchodům, které jednotlivé organizace propojovaly, zůstalo až na výjimky pod kontrolou tradičních místních rodin. Tuto výjimku tvořil klan La Rossa, který získal skrze Rogolliho a Belloca uznání kalábrijské mafie, což tento klan opravňovalo vstupovat zejména na trh s drogami a působit v něm jako respektuhodný aktér (Camarca et al. 2013, 780). Na přelomu 80. a 90. let dosáhl vliv SCU vrcholu, což organizaci umožnilo určitou expanzi (vznik uskupení Società foggiana), ale také jí to předurčilo vnitřní tenze, které vyvrcholily několika krvavými vnitřními spory (např. Faida del Brindisino), jež čítaly desítky mrtvých. Vnitřní spory kulminovaly 20. listopadu a 1. prosince 1991, kdy byly spáchány dva atentáty na budovu soudu v Lecce a 5. 1. 1992, kdy byl spáchán atentát na vlak jedoucí na trase Lecce-Bologna-Curych. Za všemi třemi atentáty stál klan Vincenti, který jimi chtěl vyslat signál politickým institucím a potenciálním pentiti o odhodlanosti prosazovat dále své zájmy i teroristickými metodami. Atentáty se odehrály v období prvního velkého soudního procesu se SCU a klan Vincenti jimi také vyjádřil i autonomistické tendence a nejednotnost uvnitř SCU.⁹ Útoky totiž reagovaly na první velký soud, konkrétně na

označení SCU jako organizace mafiánského typu, na kterou se tím pádem vztahuje mnohem přísnější legislativa (Legge Rognoni-La Torre a zní odvozený článek 416bis) než na klasická zločinecká uskupení. První tresty v souvislosti s mafií SCU padly v roce 1993, čímž skončila první, zlatá, éra SCU. Po uvěznění Giuseppe Rogolliho došlo v SCU k vnitřnímu štěpení do širších zločineckých celků z okolí Lecce, Brindisi a částečně Taranta. Nejvýraznější štěpící linie stála mezi aliancemi klanů Buccarella-Campana a Penne-Vitale-Passimeni.¹⁰ SCU však od roku 1993 byla postupně decimována policejními operacemi (např. Salento, Centurione, Last Minute). Vliv SCU jako značky od roku 1995 permanentně klesá a svůj podíl na tom má i vysoký poměr členů SCU, kteří se rozhodli spolupracovat s policií na celkový počet členů SCU.¹¹

To neznamená, že by organizace, respektive její bývalé části dále neexistovaly. Ačkoliv existují tendence hovořit o SCU v minulém čase, její soudobé aktivity nelze brát na lehkou váhu. SCU jako homogenní hierarchická organizace tak, jak ji známe ze začátku 90. let již pravděpodobně neexistuje. Jednotlivé klany a aliance klanů ale dále působí především v archetypálním zajišťování bezpečnostních služeb, a to i v oblastech, které dříve pro mafii nebyly příliš typické.¹²

Klíčový prvek každé organizace mafiánského typu je kontrola nad určitým teritoriem, která organizacím tohoto typu poskytuje základní pilíř po další expanzi. Kontrola teritoria je udržována zejména klasickým poskytováním ochrany za poplatek (pizzo), který může mít nespočet různých forem (týdenní, měsíční, půlroční nebo roční odvody; odvody z obratu; odvody v závislosti na prosperitě apod.) a na který je navázána celá řada dalších „služeb“, jež mafie poskytuje. Poplatek za ochranu není vybírán pouze v místech působnosti mafie, ale je vybírán také od různých menších organizací či jednotlivců, kteří vstupují v daném prostředí na trh kontrolovaný mafií (srov. např. Varese 2013). Neznamená to tedy, že mafie organizuje veškeré procesy např. obchodu s cigaretami nebo drogami; funguje spíše jako respektovaný regulátor trhu. Sacra Corona Unita takto působila zejména na pásu pobřeží táhnoucího se Brindisi k Otrantu, kde

9. 9. 2014; *Corriere della Sera: Guerra di mafia dietro la bomba dell'Epifania*, http://archivio.storico.corriere.it/1993/gennaio/06/guerra_mafia_dietro_bomba_dell_co_0_9301062383.shtml, 9. 9. 2014.

10) *Bari.repubblica.it: Colpo alla Sacra Corona Unita, 28 arresti. Così agisce e uccide la mafia di Puglia*, http://bari.repubblica.it/cronaca/2010/12/28/news/mafia_28_arresti_dalle_rivelazioni_del_pentito-10657867/, 9. 9. 2014.

11) *Livesicilia.it: In lieve calo il numero dei pentiti, Viminale: „Necessari più fondi*, http://livesicilia.it/2013/02/19/pentiti-mafia-viminale_265497/, 9. 9. 2014.

12) *EUROPOL: Threat Assessment: Italian Organized Crime*, https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/italian_organised_crime_threat_assessment_0.pdf, 9. 9. 2014.

9) *La Repubblica: Bomba sui binari contro il clan rivale*, <http://ricerca.repubblica.it/repubblica/archivio/repubblica/1993/01/06/bomba-sui-binari-contro-il-clan-rivale.html>,

kontrolovala jak veškeré obchody s ilegálními komoditami proudících z druhé strany Jaderského moře, tak si také udržovala vliv v množství měst a obcí. Za „adresu“ SCU bylo vždy považováno zejména město Mesagne.

U obchodování přes moře však SCU neskončila – „export-import“ byl pro SCU pouze prvotní akumulací kapitálu, který byl později investován do celé řady jiných průmyslových odvětví. Z hlediska významnosti jde především o investice do obnovitelných zdrojů a hazardních her. Například členům klanu Bruno byly začátkem roku 2013 potvrzeny u odvolacího soudu tresty nejen za příslušnost k organizaci typu mafie, za vydírání a obchod s drogami, ale také za pokusy o získání politické podpory při výstavbě solární elektrárny v okolí Torre Santa Susana. Za získání veřejné zakázky politikům klan Bruno sliboval hlasy, přísun financí a politickou podporu.¹³ Navíc, s rozšiřujícími se trhy vzniká i další prostor pro „bezpečnostní služby“ organizací typu mafie. Takto byly například v roce 2012 odhaleny aktivity klanu Buccarella, který si vydělávali klasickým podnikatelským modelem „vyhrožování – vyřešení problému“, který aplikovali na aktéry činné ve výstavbě solárních elektráren (Pezzuto 2012). V případě hazardních her se hovořilo o zejména o zapojení SCU do daňových úniků apulijských filiálék rakouské společnosti Goldbet Sportwetten GmbH v celkové hodnotě přibližně 50 milionů EUR¹⁴ nebo o „praní špinavých peněz“ v souvislosti s provozováním videoloterijních terminálů (D’Amore 2013).

O SCU, respektive o apulijských zločineckých strukturách se někdy hovoří i v souvislosti s termínem agromafie. Ten odkazuje na činnost různých aktérů z obou stran spektra legality v zemědělském a pasteveckém sektoru. Tato činnost nemusí být v zásadě ilegální v celé své podstatě (jako například obchod s drogami nebo obchod s nezdaněnými cigaretami), ale můžeme zde nalézt části, které naplňují podstatu trestných činů – jde například o falešnou etiketizaci nebo přidávání ingrediencí cizí provenience do produktů s označením Made in Italy apod. Ačkoli nejvýraznějšími hráči v tomto sektoru jsou sicilské, kalábrijské a kampánské klany mafie, které jsou z podstaty věci v zemědělství a pastevectví zainteresovány, svůj význam v tomto odvětví měla i SCU nebo Società foggiana. V jejich případě jde zejména o využívání migrantů jako levné

pracovní síly na citrusových a jiných ovocných plantážích a v tradičním zemědělství. To samé platí i o zneužívání imigrantů při výstavbě solárních a větrných elektráren.¹⁵

3. Basilicata: Zemětřesení, Matera a „pátá mafie“

„Pátá mafie“, jak se někdy této zločinecké organizaci přezdívá, se zformovala na konci první poloviny 90. let 20. století v okolí Potenzy, největšího města a zároveň administrativního centra jednoho z nejhudších italských regionů Basilicata, která je historicky známá spíše jako Lukánie. Basilicata byla po dlouhou dobu opomíjena i v samotné Itálii. Když v roce 1945 publikoval Carlo Levi své vzpomínky na období svého pobytu ve vyhnanství (viz *soggiorno obbligato*), hovořil zejména o nesmírné chudobě. V souvislosti s chudobou zmínil i Materu, druhé největší město oblasti, ve kterém lidé žili ve skrovných přibytých vytesaných do skály společně s celou rodinou, dobytkem a drůbeží. Tato situace trvala až do 50. let, kdy vláda téměř celou oblast Sassi přesídlila do nově vystavěných bytů na předměstí Materly. Od 80. let se samotné město díky přísunu peněz z italské vlády, UNESCO a EU proměnilo a je dnes často využíváno i hollywoodskou produkcí.

Basilicata se nachází mezi regiony Kalábrie, Kampánie a Apulie, které mají s přítomností zločineckých systémů/mafie bohaté zkušenosti. Přesto byla Basilicata až do konce 90. let považována za „šťastnou Lukánii“, tzn. Region bez mafie. Reálně tomu tak bylo do začátku 80. let 20. století, kdy region postihlo ničivé zemětřesení. Rozsáhlé škody si žádaly rozsáhlé rekonstrukce a stavební práce, což ve zločinecké logice znamená snadný přístup k veřejným zakázkám (Sergi 2003, 26).

V době mezi léty 1982–1989 došlo ke zformování několika zločineckých skupin mafiónského typu, které se o tyto zakázky prostřednictvím krycích firem ucházely. Kontrolu nad těmito skupinami mají kalábrijské rodiny systému 'ndrangheta, které lukánským skupinám propůjčují rituály přijetí a šifrovací schémata (Sergi 2012, 40). O existenci hierarchických struktur organizovaného zločinu se začíná hovořit od konce 80. let díky prokurátorovi Gennaru Gelorminovi, důkazy o jejich existenci přicházejí začátkem 90. let prostřednictvím informací pentiti (Sergi 2003, 95–100). Ti hovoří o stále větší autonomii skupin spřízněných s kalábrijskými klany na zbytku lukánského podsvětí. První „skutečnou“ skupinou mafiónského typu byla pravděpodobně „Nuova Famiglia Lucana“ (Nová Lukánská Rodina), která vznikla na základě již osvědčeného modelu organizace Sacra Corona Unita (Sergi 2012, 41). To znamená, že organizace získala od 'ndrangheta nástroje pro udržování vnitřní koherence skupiny a zároveň rozšiřování externí moci navenek, nicméně to bylo vykoupeno jejím stálým dohledem ze strany exponentů kalábrijských rodin.

13) *La Gazzetta del Mezzogiorno: Inasprite Pene al clan Bruno di Torre S. Susanna*, <http://www.lagazzettadelmezzogiorno.it/inasprite-pene-al-clan-bruno-di-torre-s-susanna-no599434/>, 9. 9. 2014; *Brindisi Report: Il clan Burno e la politica, dubbi irrisolti su collusioni e scambi di favorit*, <http://www.brindisireport.it/cronaca/2011/07/11/il-clan-bruno-e-la-politica-dubbi-irrisolti/>, 9. 9. 2014.

14) *LeccePrima: Goldbet, contestata un'evasione fiscale da circa 50 milioni di euro*, <http://www.lecceprima.it/cronaca/maxi-evasione-golbet-lecce-6-febbraio-2013.html>, 9. 9. 2014.

15) *Il Fatto Quotidiano: Caporalato e Mafia: „700 mila schiavi nell'agricoltura italiana“*, <http://www.ilfattoquotidiano.it/2012/12/10/caporalato-e-mafia-700mila-schiavi-nellagricoltura-italiana/441656/>, 9. 9. 2014.

Mafie v Basilicatě tedy vznikla z roztržštěné sítě malých zločineckých skupin v okolí Potenzi, z nichž některé byly sjednoceny vyjádřením potřeby existence jednotné zločinecké organizace ze strany kalábrijského zločineckého systému 'ndrangheta. Ta svůj externí vliv na zločinecká prostředí uplatňuje především prostřednictvím rodin Seraino a Pesce původem z Rosarna. K upevnění svazku v Basilicatě ale paradoxně došlo především prostřednictvím Saveria Mammolitiho, bosse eponymního klanu z Castellace (provincie Reggio di Calabria). Mammoliti po smrti Francesca Sanuy, dosavadního exponenta systému 'ndrangheta v Basilicatě, pověřil Roberta Martorana, aby tuto roli po Sanuovi převzal. Martorano následně pověřil místního lokálního vůdce Giovanniho Gina Cosentina založením unitární entity „Famiglia Basilischi“, která by z lukánského zločineckého trhu vytlačila mocný klan Scarcia, který nebyl ke kalábrijským rodinám v přátelském vztahu (Sergi 2003, 160–162).

Přestože je Basilicata jedním z nejchudších krajů v Itálii, který oficiálně dlouho zůstával stranou zájmu italských zločineckých systémů, šlo ve vzájemném boji klanů Basilischi, Scarcia a dalších menších uskupení o mnoho. O kontrolu nad kanály obchodu s narkotiky, zbraněmi a výbušninami na trase mezi Tyrhénským, Jónským a Jaderským pobřežím, nad provozováním hazardních her, technických služeb v regionu nebo na vydírání, díky kterému si jihoitalské kriminální systémy zajišťují trvalou přítomnost v jednotlivých sídlech.

Koherence vnitřní struktury je udržována díky mystickým ceremoniím na bázi starých zednářských rituálů nebo přísah starých bratrstev působících na území jižní Itálie do sjednocení země v roce 1861, které jsou uzpůsobené moderní organizaci (Ciconte 2008, 87–148).

Samotný název „Basilischi“ má svůj původ v řecké mytologii (region Basilicata, stejně jako regiony východní Sicílie, Kalábrie a Apulie leží na území původních osad tzv. Velkého Řecka), která odkazuje na baziliška, vládce hadů, který údajně disponoval mocí proměnit krajinu v poušť.

Organizace struktury je prakticky stejná jako u klanů systému 'ndrangheta, který je alegoricky připodobňován k rozvětvenému stromu; kmen (capobastone) značí bosse a jeho výkonné složky, větve reprezentují osoby zodpovědné za finanční transakce (mastro di giornata) a jiné osoby zodpovědné za určitý segment organizace či aktivit klanu (camorristi di sangue, di sgaro e di setta), nový rekruti (piciotti) jsou pak zobrazení jako větvičky či proutky. Podobně jako klany 'ndrangheta i Famiglia Basilischi disponuje „květy“, mládeží připravenou k budoucímu převzetí klanových záležitostí. Kořen stromu je pak symbolickým vyjádřením principu mlčení (omertà) (Sergi 2012, 42).

Na rozdíl od rodin systému 'ndrangheta však nebyla „Famiglia Basilischi“ spojena krví, ale spíše pragmatickým sjednocením mocných skupin napříč regionem Basilicata – došlo tak ke spojení rodiny z Policora, organizace „Nuova Famiglia Lucana“ a několika skupin z Matery, které plní roli turistického magnetu regionu. Ačkoli měla být tedy Famiglia Basilischi homogenní strukturou, podle Sergi citující oficiální materiály

DNA z roku 2011, se v posledních letech objevily v regionu nové zločinecké struktury, které vykazují aktivity podobné Basilischi (Sergi 2012, 42).

Je tedy možné, že podobně jako v kalábrijském případě i v Basilicatě dochází k organizační transformaci směřující k jakémusi zločineckému „frenšizingu“ – tedy k existenci mnoha rodin či autonomních zločineckých struktur pod značkou „Basilischi“, která zajišťuje respekt, přístup ke zdrojům a oporu v kalábrijském systému 'ndrangheta.

Pro každou organizaci mafiánského typu je nutné demonstrovat svou lokální přítomnost – ať už výběráním poplatku za ochranu/výpalmného nebo například manifestací síly na veřejných společenských akcích. Podobně jako u jiných jihoitalských kriminálních systémů se i Basilischi „představili“ veřejnosti v průběhu náboženských svátků (Sergi 2003, 100–103). Každoročně v letech 1993 až 1996 museli organizátoři slavnosti k uctění památky patronky města Madonny della Bruna v Mateře platit Basilischi v přepočtu cca 15 tisíc EUR za ochranu vozu s ostatky patronky. I tak byl v roce 1996 v průběhu slavnosti vůz demonstrativně zničen (Sergi 2012, 43).

Podstatným účelem existence Basilischi je však generování ekonomického profitu. Na rozdíl od sousedních regionů sice nehovoříme o dvojí, trojí či čtveré afliaci (tzn. jedna osoba může být současně politikem, podnikatelem, členem rodiny označované za mafiánskou a členem zednářské lóže), která vyžaduje rekonstrukci chápání konceptů vládnutí či legitimacy, i tak však můžeme považovat aktivity Basilischi za závažné. Mimo klasických zločineckých aktivit zmíněných výše byly aktivity Basilischi identifikovány při praní špinavých peněz pro jiné zločinecké systémy v Itálii, a to např. prostřednictvím tzv. smurfingu (srov. Madinger 2012, 243–248), organizace falešných bankovních operací, zneužívání sociálního a zdravotního systému nebo přímou infiltrací banky Banca di Credito Cooperativo della Valle de Melandro (Sergi 2003, 169). Na konci 90. let 20. století se Basilischi měli významnou měrou podílet na pašování drog a zbraní z Balkánu a to skrze ustavené kanály, na kterých působili společně se Sacra Corona Unita.

Vliv „otce zakladatele“ Cosentina začal upadat po roce 1997, kdy se vedení organizace snažili zmocnit Saverio Riviezzi a Antonio Cossidente. Na cestě ke svému cíli se Riviezzi a Cossidente pokusili o vraždu Michele Daneseho, Cosentinova švagra. Danese totiž zajišťoval výnosný kontakt mezi Basilischi a kalábrijským klany Morabito (původem z obce Africo) a De Luca (Crotone), který se kapitalizoval zejména na poli obchodu s kokainem a heroinem.¹⁶ Po čase ovšem došlo i k rozkolu mezi Cossidentem a Riviezzim. Cossidente, mimochodem i tehdejší prezident klubu Potenza Calcio, se rozhodl Riviezzioho, bosse zodpovědného za oblast Pignoly, zbavit tím, že začal o jeho aktivitách informovat policii a prokuraturu.¹⁷

16) *Il Quotidiano: Da Moliterno riparte la lotta alla mala*, <http://liberabasilicata.files.wordpress.com/2007/04/10-bb2-1711.pdf>, 9. 9. 2014.

17) *Il Quotidiano: Volevano chiudere la bocca al boss*, <http://liberabasilicata.files.word->

V té době dochází opět k intervenci kalábrijského zločineckého systému 'ndrangheta do zločineckých záležitostí Basilicaty; region je rozdělen do šesti areálů (Potenza, Pignola, Melfi, Policoro, Scanzano Jonico, Val d'Agri), na které dohlíží šest klanů. Vzhledem ke složitým interklanovým vztahům a neexistenci řídicí struktury však rozdělení území není efektivní. Vede naopak spíše k vzájemné nesnášlivosti a k situaci, kdy se přední členové klanů stávají policejními a soudními informátory. Mezi léty 2007-2010 se navíc uzavírá celá řada policejních vyšetřování a čelní představitelé Basilischi končí za mřížemi (Sergi 2012, 44).

Minimálně od konce 90. let 20. století totiž bylo zřejmé, že podnikatelské aktivity Basilischi nezůstávají stranou pozornosti prokuratury v Potenzě. Ta od r. 1999 vedla několik rozsáhlých vyšetřování. Často za pomoci pentiti, kteří bývají často jediným zdrojem informací o reálné fungování zločineckých struktur v Itálii. Nejrozsáhlejší vyšetřování, které přineslo první hlubší poznání o fungování mafie v Basilicatě, začalo v dubnu 1999 a bylo při něm obviněno 84 osob. V prostředí působily na principu strategie „neviditelně, ale přítomně“, která je vlastní všem klanům napříč různými zločineckými systémy v Itálii od konce 20. století. Po roce 1999 se odehrála celá řada dalších policejních operací (Magna Grecia – 155 zatčených, Napoleone – 11 zatčených a další), které postupně odkrývaly rozsah a hloubku přítomnosti mafie v té době již bývalé „šťastné Lukánii“.¹⁸

Samotný proces z roku 1999 vyvrcholil v roce 2007 odsouzením 26 osob (Sergi 2012, 44), veskrze vysoce postavených v hierarchii Basilischi. Pro organizaci zločineckých aktivit v Basilicatě to měl být klíčový smrtelný úder, nicméně z povahy struktury, afiliace k ostatním zločineckým systémům v jižní Itálii, oscilací mezi konkurencí a spojenectvím a zakořeněním v oblasti lze předpokládat její další vývoj.

4. Řím: Banky, teroristé a pax malavitosa

Sacra Corona Unita i Basilischi patří mezi struktury, za jejichž vznikem a organizací stály velké kriminální systémy z Kalábrie a Kampánie. Ačkoli v případě 'ndranghety, camorry i sicilské mafie můžeme sledovat expanzi obchodů i teritoriální působnosti do všech koutů světa (Forgione 2009), neznamená to, že by jednotlivé rodiny aspirovaly na kontrolu teritoria (a tím pádem i sociální kontrolu), o kterou opírají svou existenci, jinde než v oblastech svého vzniku nebo v oblastech s vyšším podílem obyvatel z výše uvedených regionů. V případě Itálie to jinými slovy znamená, že informace o působnosti „velké trojky“ můžeme nalézt všude, ale to neznamená, že by byly všudypřítomné. Vzhledem k podstatě dominantní komodity, se kterou mafie obchodují, není možno kontrolovat

celý proces produkce, transportu, distribuce drog a jejich následné účtování. Klany mafie v tomto ohledu fungují pouze jako dodavatelé drog do jednotlivých regionů, kde se o distribuci stará místní, více či méně organizované, „podsvětí“ (malavita).

Takovým způsobem byl po dlouhou dobu kontrolován i obchod s narkotiky, cigaretami dalšími komoditami na území Říma. Až do začátku druhé poloviny 70. let 20. století byli jedinou dominantní složkou římského podsvětí tzv. Marsigliesi (Marsigliani), neformální seskupení lupičů, pašeráků a únosců. V jeho zárodku stál Giuseppe Rossi (známý také pod „uměleckým jménem“ Jo le Maire nebo také „starosta“), téměř romanticky působící zločinec, který si svou proslulost zajistil spektakulární loupeží v milánském klenotnictví v roce 1964.¹⁹ Jedním z kumpánů Giuseppe Rossiho, který byl po několika dnech po loupeži uvězněn, byl Albert Bergamelli. Tomu se podařilo policii na rozdíl od „starosty“ utéct a prostřednictvím jeho kontaktů se napojil na římské podsvětí, konkrétně na italsko-francouzský pašerácký kartel operující tou dobou mezi jižní Francií a Itálií (Camarca et al. 2013, 572–573).

Mezi předáky kartelu byly „legendy“ tehdejšího zločinu Maffeo Bellicini, Jacques Berenguer a pro budoucí vývoj podstatný Danilo Abbruciati. Společně se podíleli na celé řadě únosů (např. klenotník Gianni Bulagri nebo novinář Amedeo Ortolani, syn společníka Licia Gelliho [sic!] Umberta Ortolaniho), organizovali prostituci, hazardní hry. Konec Marsigliesi se datuje do r. 1976, kdy byli hlavní organizátoři ilegálních aktivit uvězněni. Jediným, který pokračoval v tradici římského podsvětí byl Danilo Abbruciati, jenž se po svém návratu z vězení v roce 1979 stal jedním z hlavních organizačních článků zločinecké organizace Banda della Magliana.

Niccolo Cavaliere, bývalý kvestor (questore; policejní ředitel) římského policejního ředitelství tvrdí, že koncem 70. let bylo římské podsvětí do značné míry variabilní. Prostor si rozdělila celá řada fragmentovaných skupin a jednotlivců z celé Itálie, přičemž jednu z hlavních složek drobné kriminality tvořili podle Cavaliere Sardové. Do Říma proudily drogy z Chile, Číny, Kalábrie, Kampánie, ale kontrolu nad jejich obchodem nikdo nedržel.²⁰

Řím na přelomu 70. a 80. let lze vidět ve dvou rovinách. Na jednu stranu město procházelo svou zlatou érou, kterou lemovaly investice do rekonstrukce strategické infrastruktury (letiště Fiumicino, vlakové nádraží Termini), rekonstrukce budov v centru Říma a dynamická výstavba jeho předměstí. Na druhou stranu Itálie byla stále ještě uprostřed rozsáhlé ideologické války mezi zastánci tehdejšího zkorumpovaného politického režimu vedeného politickou stranou DC (Democrazia Cristiana; křesťanští demokraté)

press.com/2007/04/12-bb1-2211.pdf, 9. 9. 2014.

18) *Il Quotidiano: Basilischi alzani il tiro*, <http://liberabasilicata.files.wordpress.com/2007/04/12-bb3-1902.pdf>, 9. 9. 2014.

19) *Corriere della Sera: Quando via Montenapoleone si tinte di nero*, http://milano.corriere.it/vivimilano/arte_e_cultura/articoli/2007/01_Gennaio/30/montenapoleone.shtml, 9. 9. 2014.

20) CAVALIERE, Niccolo (2004): *In Blu Notte: I Misteri Italiani. La Banda Della Magliana*, 14. 11. 2004 (video dostupné na <http://www.youtube.com/watch?v=7vVzvvM-5RI>), 1. 9. 2014).

a jejími odpůrci z řad levicového sociálního hnutí. Aktéři na obou stranách byli značně roztrženi, často v opozici proti sobě samým. Vrcholem tohoto sporu byl ozbrojený boj neofašistických, respektive revolučně fašistických teroristických organizací jako Ordine Nuovo nebo Nuclei Armati Rivoluzionari a krajně levicových teroristických organizací typu Brigate Rosse, kterému se také přezdívá „černý“ a „rudý“ terorismus. V zásadě lze říci, že Itálie se stala jedním z hlavních kolbišť „západních“ antagonistických sil v období Studené války. Z hlediska udržení koherence tohoto textu se jím budeme zabývat pouze s ohledem na vývoj Banda della Magliana.

Banda della Magliana, jejíž jméno je odvozeno do Via della Magliana, dlouhé ulice na jihozápadě Říma, podél které probíhala ve druhé polovině 70. let 20. století čilá výstavba, nelze považovat za hierarchizovanou zločineckou strukturu, ale za nesoudnou směs malých lokálních skupin fungujících na bázi sdílených či rozdílných zájmů v rozestavěném Římě. Vzájemné konflikty byly řešeny násilím, což vedlo k prakticky neustálému konfliktu mezi jednotlivými skupinami po celou dobu existence tohoto zločineckého milieu. Jediným pojítkem mezi skupinami byla touha po okamžitém profitu, který nabýval větších rozměrů pouze při vzájemné kooperaci. Jádrem tvořily skupinky ze čtvrtí Testaccio, Trastevere a Ostiense, jejichž nejlukrativnějším byznysem byly do té doby únosy více či méně movitých podnikatelů, celebrit či veřejně známých osob.

Nejvýznamnější okruh nově vznikajícího organizovaného podsvětí tvořil Franco Giuseppucci, Enrico De Pedis, Maurizio Abbatino a Danilo Abbruciati. Podle výpovědi samotných aktérů stála za vznikem organizovanější struktury náhodná událost – Francovi Giuseppuccimu bylo při krátké nepozornosti ukradeno auto, ve kterém se nacházely zbraně, hlavní komodita se kterou Giuseppucci tou dobou obchodoval. Po čase se dozvěděl, že již znovu zobchodované zbraně jsou v držení bosse čtvrti Testaccio, Enrica De Pedise. Kontaktoval jej a ze setkání vznikl zárodek budoucího zločineckého svazku na bázi kontroly římského teritoria, do kterého se postupně zapojili i aktéři, kteří neměli s Římem původně nic společného a v italském hlavním městě působili jako solitéři (Kan 2011).

Ilegální aktivity se v počátcích točily okolo dovednosti, kterou většina ze zainteresovaných osob ovládala nejlépe, únosu. Veřejnost se o organizovaném zločinu na území Říma dozvěděla po smrti vévody Massimiliana Grazioliho Lante della Rovere. Ten byl unesen a zavražděn poté, co nedopatřením zahlédl tvář jednoho z únosců.²¹ Vražda se stala pro římské podsvětí nástrojem komunikace; zavražděn byl i jeden z konkurentů „Bandy“ Franco Nicholini. Jeho vražda otevřela De Pedisovi a spol. dveře ke kontrole římského obchodu s drogami. To s sebou samozřejmě neslo i nutnost rozšíření funkcí této zločinecké organizace – s přibývajícimi spojenci bylo nutno financovat jejich mlčenlivost i záruky plynoucí z jejich potenciálního uvěznění. Z původně malé skupiny se stal

zločinecký mechanismus korumpující policisty, skupující reality a provozující noční bary. Do obchodu byly zapojeny i přítelkyně nebo manželky „členů“ Bandy, které se podílely nejen na pašování drog a zbraní, ale sloužily také jako vstupenka do společnosti významných osobností Říma té doby. Koneckonců, na rozdíl od sicilské, kalábrijské nebo kampánské mafie bylo jádro Banda della Magliana poskládáno z osob, které vyrostly ve městech, disponovaly vzděláním a vystupováním měšťanské vyšší střední třídy, což ještě v 70. letech nebylo v italském zločineckém milieu zcela obvyklé.

Mít přístup do „lepších kruhů“ však neznamenal, že by osoba Banda della Magliana rezignovala na kontakt s klasickým zločineckým prostředím. Naopak, poměrně čile byly kapitalizovány vztahy se členy sicilské, kalábrijské i sicilské mafie navázané při dávných či současných výkonech trestu. Takto byl navázán kontakt s mocnou organizací Nuova Camorra Organizzata Raffaella Cuttola, ale i s jejím rivalem, asociací „procutollovských klanů“ Nuova Famiglia (Barbagallo 2011, 119–146).

Známosti ve vyšších společenských kruzích, kontakty na jihoitalské zločinecké systémy, politicko-revizionistické tendence některých členů a zároveň nutnost legalizovat ilegálně nabyté zisky zavedly některé členy Bandy přímo do epicentra jedné z nejskandálnějších konspirací v dějinách Itálie – kontakty na Stefana Bontateho a Pipa Calò, exponenty sicilské mafie v Římě, mířily přímo k Francescu Pazienzovi, důstojníkovi italské vojenské zpravodajské služby SISMI (dnes AISE), Flaviu Carbonimu a tím i k lóži P2 a bance Ambrosiano, která prostřednictvím Roberta Calviho byla schopna legalizovat zisky nejen velkých italských zločineckých systémů, ale posléze i Bandy della Magliana. V té samé době se prostřednictvím kriminologa a nostalgického fašisty Aldo Semerariho někteří členové Bandy dostali do úzkých kontaktů s neo-fašistickými teroristickými organizacemi Ordine Nuovo (ON; Nový řád) a Nuclei Armati Rivoluzionari (NAR; Revoluční ozbrojené buňky) (Vicinguerra 2012). Pro tyto organizace byl kontakt s římským podsvětím podstatný především z hlediska nutnosti legalizovat své příjmy získané z únosů. Takto získané finance ON a NAR využívaly k financování svých násilných projektů. Osoby okolo neofašistického hnutí měly minimálně od přelomu 50. a 60. let kontakty s kalábrijskou 'ndrangheta, konkrétně s klany z Reggio di Calabria. Banda della Magliana se tedy prostřednictvím neofašistické teroristické organizace napojila na kalábrijské kanály mafie.

Zlatá éra ovšem skončila zavražděním Franca Giuseppucioho, neformální autority celé zločinecké sítě, na popud největších rivalů Bandy della Magliana, klanu Proietti. V té době začíná válka o dominanci v římském podsvětí, ve vatikánských kruzích propuká skandál o bankrotu banky Ambrosiano, celá řada osob septicích s aktivitami Bandy se stává pentiti a na základě jejich svědectví je Banda dále decimována. V dubnu 1982 je zavražděn Maurizio Abbruciati, v červnu 1982 v Londýně Roberto Calvi. O souvislosti mezi těmito vraždami se hovoří dodnes (Notariale a Minardi 2012). De Pedis zůstal posledním z původní skupiny zakladatelů Banda della Magliana. Před svou smrtí v roce 1990 se jeho jméno ještě skloňovalo v souvislosti s případem únosu patnáctileté

21) *Corriere della Sera: Il „Giuda“ del duca Grazioli*, http://archiviostorico.corriere.it/1995/dicembre/27/Giuda_del_duca_Grazioli_co_10_9512275814.shtml, 9. 9. 2014.

dcery Vatikánského bankéře Emanuely Orlandi, jejíž případ nebyl do dnešní doby uzavřen. Na jaře 2012 bylo dokonce De Pedisovo tělo exhumováno s tím, že v jeho hrobě mohou být nalezeny klíčové důkazy o osudu Emanuely Orlandi.²²

Se smrtí De Pedise končí éra původních bossů, to ale neznamená, že by sociální organizace zločineckého prostředí doznala závažných změn (Notariale 2012).²³ Přes mnoho pentiti, mnoho zavražděných, nevyřízené účty, politicko-kriminální vztahy aktivity Bandy pokračují, třebaže méně spektakulárně a násilně.²⁴ Hlavní aktivity bývalých členů Bandy se odehrávají především na poli obchodu s kokainem, římské říši podsvětí (pax malavitosa) však dnes dominují zejména expandující klany kalábrijské mafie a kvadrumvirát gangů okolo Massima Carminatiho, bratří Fascianiových, Michele Seneseho a Giuseppe Casamonicy. Tito aktéři jsou dnes podle některých expertů v patové pozici ve hře o ovládnutí podsvětí italského hlavního města (Petti 2013). Zmíněné osoby jsou tradičními hráči na poli italského organizovaného zločinu po desítky let.

Nejvýznamnější postavou z uvedené „velké čtyřky“ je zcela jistě Massimo Carminati, muž, který působil v italské neofašistické organizaci Movimento Sociale Italiano (MSI; Italské sociální hnutí) a posléze v organizacích typu NAR (viz výše) či Avanguardia Nazionale (AN; Národní avantgarda). Po ukončení své teroristické kariéry se stal kariérem zločincem ve výše diskutované síti Banda della Magliana. Po mnoha procesech, ve kterých byl souzen za podíl na několika vraždách, byl odsouzen až v roce 1998 na 6 let.²⁵ Jeho funkce v Římě se dá přirovnat k funkci bossů v jižní Itálii – svou dlouholetou kariérou, neopulentním životním stylem a poměrně vstřícnou povahou je údajně jakýmsi „jističem“ římského podsvětí (Petti 2013). Michele Senese kontrolující jihovýchod Říma získal „posvěcení“ o vstup na trh s drogami od Carmine Alfieriho, jednoho z hlavních protagonistů války mezi Cuttolovou organizací NCO a aliancí Nuova famiglia na přelomu 70. a 80. let, kde stál na straně aliance (Petti 2013). V roce 2008 byl v průběhu policejní operace Orchidea zatčen, posléze odsouzen k 17 letům vězení, které mu

odvolací soud zkrátil na 8 let. Vzhledem ke zdravotní nezpůsobilosti pro výkon trestu byla Senesemu nařízena psychiatrická péče a domácí vězení.²⁶ Giuseppe Casamonica, původem z regionu Abruzzo, působí v Římě třicet let. V průběhu dekád získal zločinecký respekt mimo obchod s narkotiky také obchodem s kradenými auty, úvěrovými podvody a lichvou, ale i legálními aktivitami, které měly „pročistit“ ilegálně nabyté zisky. Vliv Casamonicova klanu pokrýval prostor komerční zóny na jihovýchodu Říma a jeho nepopulárnost byla po dlouhou dobu umocněna využíváním žen, které pro charismatického Casamonicu často zajišťovaly potřebné krytí. Známé jsou také vztahy mezi Casamonico a kalábrijskou mafií, zejména s klany Piromalli-Molè.²⁷

Jihozápad Říma včetně přímořské čtvrti Ostia byla po dlouhou dobu pod nadvládou sourozenců Carmineho a Giuseppeho Fascianiových, kteří byli v minulosti spojeni i s neapolským systémem camorra.²⁸ Ostia jim sloužila zejména jako místo, které využívali pro import drog ze Španělska, zároveň však kontrolovali další místní ilegální podnikání včetně vybírání poplatku za ochranu. V druhé polovině prosince 2011 však byli odsouzeni na 26 let za obchod s drogami.²⁹

5. Závěr

Mafia, camorra, 'ndrangheta, Sacra Corona Unita, Basilischi je 5 zločineckých systémů, oficiálně označovaných jako mafie. Zatímco prvé tři jsou zakořeněny hluboce v tradici společenského, politického a ekonomického vývoje v oblastech Sicílie, Kalábrie a Kampánie, SCU a Basilischi jsou nesrovnatelně novější systémy řízení zločineckých aktivit v Apulii a Basilicatě.

SCU i Basilischi vyrostly jako projekt kalábrijských rodin systému 'ndrangheta, který měl konkurovat expanzi dynamicky se rozvíjející a expandující organizaci Nuova Camorra Organizzata na přelomu 70. a 80. let 20. století, respektive měl sjednotit zločinecké aktivity v dosud mafií výrazněji nepostížených regionech jižní Itálie.

22) *Il Messaggero: Caso Orlandi, è del boss De Pedis il corpo nella basilica*, http://www.ilmessaggero.it/roma/cronaca/caso_orlandi_del_boss_de_pedis_il_corpo_nella_basilica/notizie/195888.shtml, 9. 9. 2014.

23) *Corriere della Sera: Operazione Colosseo, Magliana decapitata*, http://archiviostorico.corriere.it/1993/aprile/17/operazione_Colosseo_Magliana_decapitata_co_0_930417076.shtml, 9. 9. 2014.

24) *Blitz Quotidiano: "La Banda della Magliana esiste ancora"*, <http://www.blitzquotidiano.it/cronaca-italia/parla-mancini-laccattone-la-banda-della-magliana-esiste-ancora-231380/>, 9. 9. 2014.

25) *Corriere della Sera: Lievi riduzioni di pena per la banda della Magliana*, http://archiviostorico.corriere.it/1998/febbraio/28/APPELLO_Lievi_riduzioni_pena_per_co_10_9802284472.shtml, 9. 9. 2014.

26) *Il Messaggero: Michele Senese, il boss della camorra romana venuto da Afragola.*, http://www.ilmessaggero.it/roma/cronaca/michele_senese_il_boss_della_camorra_romana_venuto_da_afragola_ritratto_/notizie/297293.shtml, 9. 9. 2014.

27) *La Repubblica: Patto criminale tra Casamonica e 'ndrangheta le mani su appalti pubblici, miravano ai rifuti*, <http://roma.repubblica.it/cronaca/2010/03/25/news/casamonica-2895798/>, 9. 9. 2014.

28) *Corriere della Sera: Coca, mafia e camorra: Venti arresti per traffico internazionale di droga*, http://archiviostorico.corriere.it/1998/maggio/27/Coca_mafia_camorra_co_10_9805271771.shtml, 9. 9. 2014.

29) *Roma Today: Condannati a 26 anni i fratelli Fasciani: erano i capi del clan di Ostia.*, on-line text dostupný na <http://www.romatoday.it/cronaca/carmine-fasciani-giuseppe-condanna-26-anni.html>, 9. 9. 2014.

Obě „menší mafie“ však záhy čelily základním problémům udržitelnosti svého rozvoje – převzatá struktura, rituály i know-how řízení svých aktivit narazily na vnitřní spory odpovídající spíše soutěži o moc řídit organizaci než principu *onorata società*, ctihodné společnosti, jejímž zájmem je především udržení a distribuce určitého systému myšlení, který stojí mezi státem, jako skořápkou či metapolem naplněným různým druhem kapitálu, a populací, jako sítě aktérů disponujících volebním právem umožňující o tento kapitál hrát.

Omezení aktivit SCU i Basilischi na přelomu tisíciletí však neznamena, že by organizace dále neexistovaly. Osoby navrátnější se z vězení, know-how jak využívat sebemenší ekonomickou příležitost a v současné době neznámá role kalábrijských rodin 'ndrangheta ve vztazích mezi zločineckými strukturami v Apulii a Basilicatě tvoří komplex h faktorů, které budou pro další vývoj SCU i Basilischi i v budoucnu klíčové.

Banda della Magliana mi posloužila jako ilustrace vysoce proměnlivé podoby prostředí noční ekonomiky, jejíž části jsou atraktivní i pro organizovanou trestnou činnost. Zajímavá je ale její existence i z jiného důvodu, jehož dostatečné neprozkoumání způsobilo poměrně rigidní přístup k výzkumu organizovaného zločinu a státu. Z povahy věci není možno význam mafie oddělit od vztahu tohoto typu organizace k politice a politickému rozhodování (srov. např. Dalla Chiesa 2010). S ohledem na italské reálie se však zdá, že tento vztah, který je mnoha akademiky nahlížen obvykle prostřednictvím konvergence ekonomických zájmů a tím pádem inherentně neideologicky (např. Finkenauer 2005), je však značně problematický. Také u organizací nemafiánského typu jako je Banda della Magliana totiž můžeme sledovat ideové konvergence s neofašistickými teroristickými organizacemi, které přerostly ve vzájemnou výpomoc, sic ekonomickou. Minimálně tedy zločin páchaný v kontextu vztahu s ON a NAR je možno označit za produkt ideového souznění.

Zcela jiný rozměr dostává vztah politiky, ideologie a organizovaného zločinu v souvislosti s existencí samotných celků mafie. Reprodukce myšlení o legitimitě existence mafie jakožto vládnoucího hegemonu, která je předávána praxí její tradiční přítomnosti, ústí v některých částech italských regionů v její identifikovatelnou sociální akceptaci. To samo o sobě naplňuje podstatu ideologie jako určité představy o fungování společnosti, ačkoli ji nelze zkoumat bez ideologické praxe reprodukované aktéry a institucemi státu, ve kterém mafie působí.

Hovořit o italském organizovaném zločinu neznamena zopakovat dějiny mafie. Znamená to hovořit o komplexním společenském fenoménu, jehož zde výše načrtnutá méně známá podoba se snažila poukázat na to, jakým způsobem se zaměřit na výzkum „organizovaného zločinu“ i v České republice. Jeho zkoumání se totiž bez politické a sociální teorie neobejde.

Použité zdroje

Literatura

- BARBAGALLO, Francesco (2011): *Storia della Camorra*. Roma a Bari: Laterza.
- CAMARCA, Claudio et al. (2013): *Dizionario Enciclopedico delle Mafie in Italia*. Roma: Lit edizioni.
- CICONTE, Enzo (2008): *'Ndrangheta*. Soveria Mannelli: Rubbetino.
- D'AMORE, Stefania (2013): *Brindisi, criminalità e riciclaggio Colpito il clan Prudentino* (<http://www.affaritaliani.it/puglia/brindisi-criminalit-e-riciclaggio-colpito-il-clan-prudentino.html>, 9. 9. 2014).
- DALLA CHIESA, Nando (2010): *La convergenza. Mafia e politica nella seconda repubblica*, Milano: Melampo.
- DICKIE, John (2009): *Cosa Nostra – Dějiny sicilské mafie*. Praha: Fortuna Libri.
- FIASCO, Maurizio (2000): *Puglia, Il crimine: scenari e strategie*. Roma: Sapere Sapere.
- FINCKENAUER, James O. (2005): Problems of definition: What is organized crime? *Trends in Organized Crime*, roč. 8, č. 3, s. 63–83.
- FORGIONE, Francesco (2009): *Mafia export. Come 'Ndrangheta, Cosa Nosta e Camorra hanno colonizzato il mondo*. Milano: Baldini Castoldi Dalai.
- FORGIONE, Francesco (2010): *'Ndrangheta: Nejmocnější mafie světa*. Praha: Paseka.
- GRATTERI, Nicola a NICASO, Antonio (2006): *Fratelli di Sangue*. Cosenza: Luigi Pellegrini Editore.
- KAN, Alba (2011): Il romanzo di un delitto di verità. *Voci dalla strada* (<http://www.vocidallastrada.com/2011/11/il-romanzo-di-un-delitto-di-verita-14.html>, 9. 9. 2014).
- KLEEMANS, Edward R. a DE POOT, Christianne J. (2008): Criminal Careers in Organized Crime and Social Opportunity Structure. *European Journal of Criminology*, roč. 5, č. 1, s. 69–98.
- LANE, David (2010): *Do srdce mafie*. Praha: Aktuell.
- LAUDISA, Fioravante (1982): *Puglia – California del Sud? Evoluzione dal 1951 al 1980*. Torino: Capone.
- LOKAJOVÁ, Petra a RANOSTAJOVÁ, Veronika (2006): Italský organizovaný zločin. In: Smolík, Josef, Šmíd, Tomáš a Vaďura, Vladimír (eds.): *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: MPÚ, s. 31–54.
- LUPO, Salvatore (2009): *History of the Mafia*. New York: Columbia University Press.
- MADINGER, John (2012): *Money Laundering: A Guide For Criminal Investigators*. Boca Raton: CRC Press.
- NĚMEC, Miroslav (2003): *Mafie a zločinecká gangy*. Praha: Eurounion.
- NOTARIALE, Rafaela (2012): *Il boss della Banda della Magliana*. Roma: Newton Compton Editori.
- NOTARIALE, Raffaella a MINARDI, Sabrina (2012): *Segreto Criminale: La vera Storia della Banda della Magliana*. Roma: Newton Compton Editori.
- NOŽINA, Miroslav (2003): *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: Themis.
- PAOLI, Letizia (2004): Organised Crime in Italy: Mafia and Illegal Markets—Exception and Normality. In: Paoli, Letizia a Fijnaut, Cyrille (eds.): *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*. Dordrecht: Springer, s. 263–302.
- PETTI, Edoardo (2013): *Roma, la mappa della „malla“ nella città eterna* (<http://www.linkiesta.it/mappa-reati-roma-malavita>, 9. 9. 2014).
- PEZZUTO, Antonio Nicola (2012): *Salento, le mani della Sacra Corona Unita sulle energie rinnovabili* (<http://www.antimafiaduemila.com/2012092138954/sacra-corona-unita/salento-le-mani-della-sacra-corona-unita-sulle-energie-rinnovabili.html>, 9. 9. 2014).
- RESKI, Petram (2010): *Mafie – o kmotrech a falešných kněžích*. Praha: Knižní klub.
- RUOTOLO, Guido (1994): *La quarta mafia: storie di mafia in Puglia*, Napoli: Tullio Pironti.
- SAVIANO, Roberto (2008): *Gomorra*. Praha: Paseka.

Role mafii v konsolidaci italských zločineckých struktur Sacra Corona Unita, Basilischi a Banda della Magliana | Petr Kupka

SERGI, Anna (2012): Fifth Column: Italy's Basilischi Mafia Crime Group Re-Emerges. *Jane's Intelligence Review* June/2012, s. 41–44.

SERGI, Anna a KUPKA, Petr. (2013): 'Ndrangheta: Příčina i důsledek kalábrijského strádání. In: Souleimanov, Emil a kol.: *Organizovaný zločin*. Praha: Auditorium, s. 27–46.

SERGI, Pantaleone (2003): *Gli Anni dei Basilischi: Mafia, Istituzioni e Società*. Milano: Francoangeli.

VARESE, Federico (2013): Protezione ed estorsione. *Kainos Portale (Categoria Malavita, Categoria Ricerche)*, č. 12 (<http://www.kainos-portale.com/index.php/12-malavita/86-ricerche/12/304-protezione-ed-estorsione>, 9. 9. 2014).

VICINGUERRA, Vincenzo (2012): L'asse stragista. *Archivio Guerra Politica* (<http://www.archivioguerrapolitica.org/?tag=aldo-semerari>, 9. 9. 2014).

ZAMPOGNA, Maria, Teresa 2013: Soggiorno Obbligato. In Camarca, Claudio a kol.: *Dizionario Enciclopedico delle Mafie in Italia*. Roma: Lit edizioni, s. 845–847.

Novinové články

Zatčení mafiánů, *Rudé právo*, 24. 3. 1993.

Soupeření o nástupnictví v mafii, *Rudé právo*, 29. 6. 1993.

Internetové zdroje

Bari.repubblica.it: *Colpo alla Sacra Corona Unita, 28 arresti: Così agisce e uccide la mafia di Puglia*, http://bari.repubblica.it/cronaca/2010/12/28/news/mafia_28_arresti_dalle_rivelazioni_del_pentito-10657867/, 9. 9. 2014.

Blitz Quotidiano: *“La Banda della Magliana esiste ancora”*, <http://www.blitzquotidiano.it/cronaca-italia/parla-mancini-laccattone-la-banda-della-magliana-esiste-ancora-231380/>, 9. 9. 2014.

Brindisi Report: *Il clan Burno e la politica, dubbi irrisolti su collusioni e scambi di favorit*, <http://www.brindisireport.it/cronaca/2011/07/11/il-clan-bruno-e-la-politica-dubbi-irrisolti/>, 9. 9. 2014.

Camera dei Deputati Parlamento Italiano: *Art. 416-bis, codice penale – Associazione di tipo manoso*, http://www.camera.it/_bicamerale/leg15/commbicantimafia/files/pdf/art_416bis.pdf, 9. 9. 2014.

Corriere della Sera: *Coca, mafia e camorra: Venti arresti per traffico internazionale di droga*, http://archiviostorico.corriere.it/1998/maggio/27/Coca_mafia_camorra_co_10_9805271771.shtml, 9. 9. 2014.

Corriere della Sera: *Guerra di mafia dietro la bomba dell'Epifania*, http://archiviostorico.corriere.it/1993/gennaio/06/guerra_mafia_dietro_bomba_dell_co_0_9301062383.shtml, 9. 9. 2014.

Corriere della Sera: *Il „Giuda“ del duca Grazioli*, http://archiviostorico.corriere.it/1995/dicembre/27/Giuda_del_duca_Grazioli_co_10_9512275814.shtml, 9. 9. 2014.

Corriere della Sera: *Quando via Montenapoleone si tinte di nero*, http://milano.corriere.it/vivimilano/art_e_cultura/articoli/2007/01_Gennaio/30/montenapoleone.shtml, 9. 9. 2014.

Corriere della Sera: *Lievi riduzioni di pena per la banda della Magliana*, http://archiviostorico.corriere.it/1998/febbraio/28/APPELLO_Lievi_riduzioni_pena_per_co_10_9802284472.shtml, 9. 9. 2014.

Corriere della Sera: *Operazione Colosseo, Magliana decapitata*, http://archiviostorico.corriere.it/1993/aprile/17/operazione_Colosseo_Magliana_decapitata_co_0_930417076.shtml, 9. 9. 2014.

DNA (2012): *Relazione annuale sulle attività svolte dal Procuratore nazionale antimafia e dalla Direzione nazionale antimafia nonché sulle dinamiche e strategie della criminalità organizzata di tipo mafioso nel periodo 1° luglio 2011 – 30 giugno 2012*, http://www.stampoantimafioso.it/wp-content/uploads/2013/01/DNA_Dicembre-20121.pdf, 9. 9. 2014.

EUROPOL: *Threat Assessment: Italian Organized Crime*, https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/italian_organised_crime_threat_assessment_0.pdf, 9. 9. 2014.

Il Fatto Quotidiano: *Caporalato e Mafia: „700 mila schiavi nell'agricoltura italiana“*, <http://www.ilfattoquotidiano.it/2012/12/10/caporalato-e-mafie-700mila-schiavi-nellagricoltura-italiana/441656/>, 9. 9. 2014.

Il Messaggero: *Michele Senese, il boss della camorra romana venuto da Afragola.*, http://www.ilmessaggero.it/roma/cronaca/michele_senese_il_boss_della_camorra_romana_venuto_da_afragola_ritratto_/notizie/297293.shtml, 9. 9. 2014.

Il Messaggero: *Caso Orlandi, è del boss De Pedis il corpo nella basilica*, http://www.ilmessaggero.it/roma/cronaca/caso_orlandi_del_boss_de_pedis_il_corpo_nella_basilica/notizie/195888.shtml, 9. 9. 2014.

Il Quotidiano: *Basilischi alzani il tiro*, <http://liberabasilicata.files.wordpress.com/2007/04/12-bb3-1902.pdf>, 9. 9. 2014.

Il Quotidiano: *Da Moliterno riparte la lotta alla mala*, <http://liberabasilicata.files.wordpress.com/2007/04/10-bb2-1711.pdf>, 9. 9. 2014.

Il Quotidiano: *Volevano chiudere la bocca al boss*, <http://liberabasilicata.files.wordpress.com/2007/04/12-bb1-2211.pdf>, 9. 9. 2014.

La Gazzetta del Mezzogiorno: *Inasprite Pene al clan Bruno di Torre S. Susanna*, <http://www.lagazzettadelmezzogiorno.it/inasprite-pene-al-clan-bruno-di-torre-s-susanna-no599434/>, 9. 9. 2014.

La Repubblica: *Bomba sui binari contro il clan rivale*, <http://ricerca.repubblica.it/repubblica/archivio/repubblica/1993/01/06/bomba-sui-binari-contro-il-clan-rivale.html>, 9. 9. 2014.

La Repubblica: *Patto criminale tra Casamonica e „ndrangheta le mani su appalti pubblici*, miravano ai rifiuti, <http://roma.repubblica.it/cronaca/2010/03/25/news/casamonica-2895798/>, 9. 9. 2014.

LeccePrima: *Goldbet, contestata un'evasione fiscale da circa 50 milioni di euro*. <http://www.lecceprima.it/cronaca/maxi-evasione-golbet-lecce-6-febbraio-2013.html>, 9. 9. 2014.

Livesicilia.it: *In lieve calo il numero dei pentiti, Viminale: „Necessari più fondi*, http://livesicilia.it/2013/02/19/pentiti-mafia-viminale_265497/, 9. 9. 2014.

Roma Today: *Condannati a 26 anni i fratelli Fasciani: erano i capi del clan di Ostia.*, on-line text dostupný na <http://www.romatoday.it/cronaca/carmine-fasciani-giuseppe-condanna-26-anni.html>, 9. 9. 2014.

Audiovizuální díla

CAVALIERE, Niccolò (2004): In *Blu Notte: I Misteri Italiani. La Banda Della Magliana*, 14. 11. 2004 (video dostupné na <http://www.youtube.com/watch?v=7vZvM-5Rl>, 1. 9. 2014).

VENDOLA, Nichi (2011): In *La Quarta Mafia, Lucarelli Racconta*, 3. 1. 2011 (video dostupné na <https://www.youtube.com/watch?v=xGjKcNbnqCA>, 1. 9. 2014).

Summary

The main objective of the submitted paper is to clarify the consequences of the creation, existence and development of less known Italian criminal structures of Sacra Corona Unita and Basilischi. I place special emphasis on the regional context and the role of large-scale 'Ndrangheta and Camorra criminal mafia systems and the formation of these organizations. In the second part of the paper, the Italian organized crime issue is outlined from a less structurally sophisticated aspect – the criminal structure of Banda della Magliana. The importance of the second section results not from the existence of this organized criminal structure per se, but from the socio-political role that this group kept during the 1970s and 1980s. The paper is structured into three main chapters, which reflect three circles of exposition of the issue of the “unknown mafia” – i.e. the regional context, the influence of large criminal systems on their formation and the summary of their development and activities.

Mafia, Camorra, 'Ndrangheta, Sacra Corona Unita, and Basilischi are five titles of criminal systems officially labeled mafia in Italy. While the first three mafias are deeply grounded in the tradition of social, political and economical development in Sicily,

Calabria and Campania, Sacra Corona Unita and Basilischi are quite new systems of criminal activity and governance in Puglia and Basilicata.

Sacra Corona Unita and Basilischi have arisen as a project of Calabrian families belonging to 'Ndrangheta, aiming to compete with the dynamic expansion of the Nuova Camorra Organizzata organization at the end of the 1970s and beginning of the 1980s. More precisely, the project sought to unify scattered criminal activities in the regions where mafia had not yet taken root and to consolidate a power basis to control these activities face to face with competing criminal systems.

However, both "smaller" mafias were soon faced with the basic issue of their sustainability. Adopted structures, rituals and know-how in operating their activities have been challenged by internal struggles dealing much more to the opportunistic pursuit of power than to the "onorata società" (honorable society) or principles established to keep and distribute a certain type of thinking which stands at the center of the state. This functions as a shell or meta-field fulfilled by different kinds of capital, and population, and as a network of actors possessing votes, enabling a game for this capital.

The activities of Sacra Corona Unita and Basilischi began to decrease at the turn of the millennium, nevertheless this does not mean these organizations no longer exist. Individuals returning from prisons, in addition to the know-how in exploiting the slightest economic opportunities and the currently unknown role of 'Ndrangheta families in the relations among criminal structures in Puglia and Basilicata all create a complex system of crucial factors that play an important role in the future development of Sacra Corona Unita and Basilischi.

Banda della Magliana has been mentioned as an illustration of the erratic character of a dark economy. Some of its parts are attractive even for organized criminal activities. The existence of this phenomenon is interesting also due to the small amount of research that has been done on this topic, which has contributed to the quite rigid approach to research on organized crime in terms of the state.

When discussing mafia, we must consider the relation between mafia-type organizations and politics or policy decision-making. This relationship is usually viewed as a convergence of economic interests. Thus, the relationship is considered to be inherently non-ideological. This approach, however, seems to be quite disputable in the context of historical evidence. Even non-mafia types of organizations, such as Banda della Magliana, have traceable ideological convergences, especially with Italian neo-fascist terrorist organizations, which branched out into mutual economical aid. Therefore, we can assume the crime committed in the context of the relationship with ON and NAR is a product of an ideological consonance.

The relationship between politics, ideology and organized crime in connection with the existence of mafia itself is a different matter. A reproduction of thinking about mafia legitimacy as a governing hegemony ensured by its traditional presence in some Italian regions is followed by its social acceptance in these territories.

This acceptance makes the existence of mafia ideology, as an idea of the operation of society, possible. However, it is not possible to research the relationship between mafia and state without analyzing "official" ideological practices reproduced by state agents in the territory where mafias exist.

Discussing the phenomenon of mafia does not only require the recapitulation of the history of mafias. It also requires a discussion on this issue as a complex social phenomenon. By mentioning its less known forms, the paper attempts to point out other methods of research in terms of organized crime even in culturally differing areas.